

Baráttan um bjargirnar

Stjórnmál og stéttabarátta í mótun íslenska samfélagsins
How Politics and Class struggle shaped Icelandic Society

Stefán Ólafsson

Kennsla í trúnaðarmannanámskeiði: Nr. 1, september 2022

Stóra myndin – The Big Picture

- **Hvernig er íslenska þjóðfélagið?** – **How is the Icelandic Society?**
- Nútímvæðing – **Modernization**
- Samfélög fara ólíkar leiðir – **Societies go different ways**
- Kapítalismi og velferðarríki – **Capitalism and Welfare state**
- Hvað ræður útkomunni? – **What determines the outcome?**
- Vald og hagsmunir – **Power and interests**
- Stéttaskipting – **Class structure**
- Stjórnmál: Flokkar og áhrif – **Politics: Parties and influences**
- **Baráttan um bjargirnar** – **The Struggle for power and quality of life**

Gagnlegt lesefni – Useful reading material

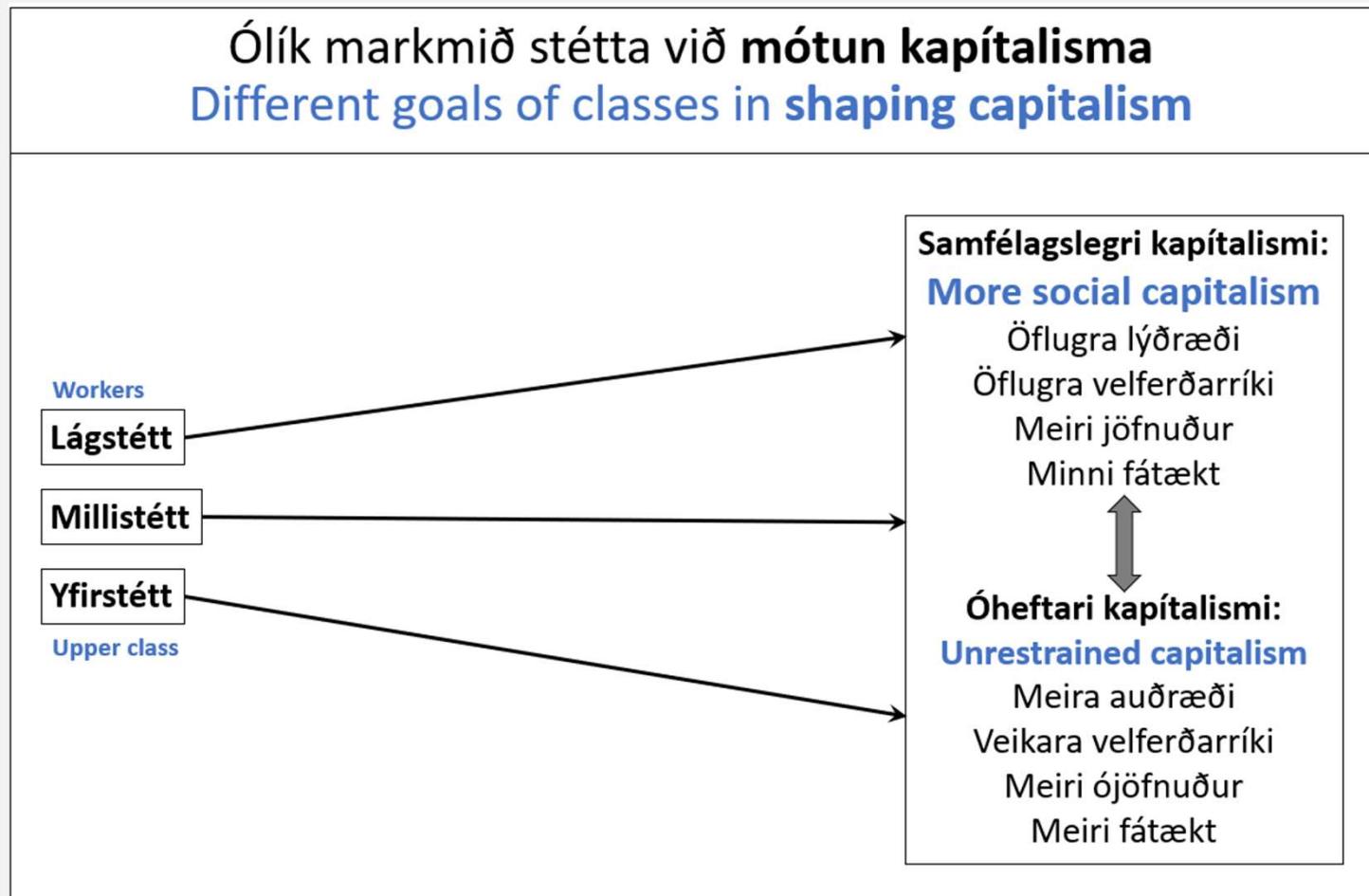
- Bókin **Baráttan um bjargirnar** – kemur út í nóvember
- The book „Baráttan um bjargirnar“ – published in November (in Icelandic!)
- Kjarafréttir Eflingar – [Efling Economic Analysis](#)
- Íslenska velferðarríkið – [The Icelandic Welfare State](#)

The image shows the cover of a publication. At the top, it reads "Efling - stéttarfélag" and "Kjarafréttir" next to a red wavy logo. Below the title, it says "Nr. 9 | 30. júní 2022 | Ábm. Stefán Ólafsson". The main headline in large letters is "Íslenska velferðarríkið nær ekki máli sem „norðrænt velferðarríki“". Below the headline, there is a summary in English: "The Icelandic Welfare State does not qualify as a “Nordic Welfare State”".

Innreið nútímans - Modernization

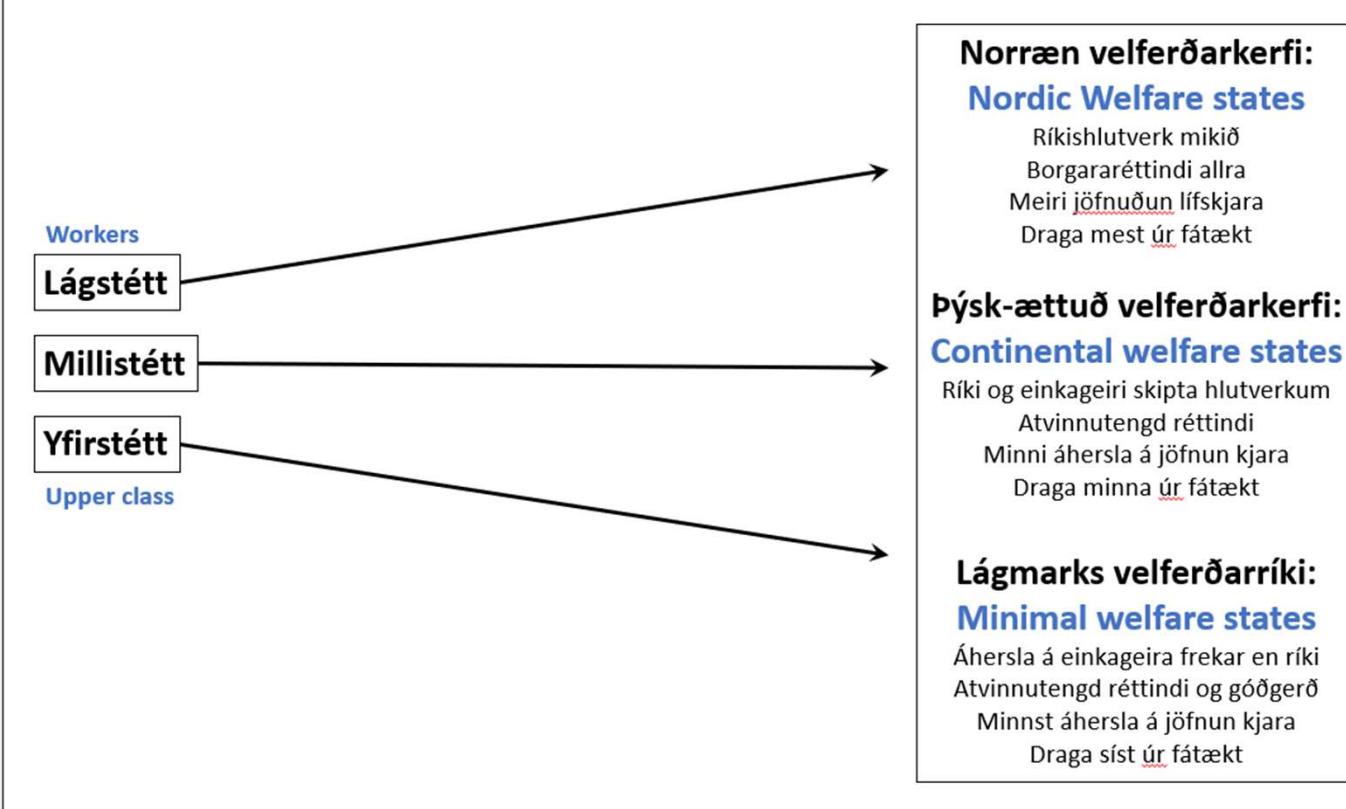
- Landbúnaðarsamfélag> Iðnaðarsamfélag> Þjónustusamfélag
- Agricultural society> Industrial Society> Post-industrial society
- Fólksfjölgun> Borgir stækka> Samtakamáttur eflist
- Growing population> Cities grow larger> Organizational power grows
- Sjálfsþurftarbúskapur> Markaðsvæðing> Kapítalismi (19. öld og áfram)
- Subsistence production> Marketization> Capitalism (19. century onwards)
- Stéttir leiguliða og vinnuhjúa> Stétt launafólks / verkafólks
- Classes of tenants and servants> Class of wage workers
- Einveldi aðalstétta> Lýðræðisvæðing
- Autocracy of aristocracy> Democratization

Samfélög fara ólíkar leiðir – Different routes

Samfélög fara ólíkar leiðir – Different routes

Ólík markmið stéttu við móturn velferðarkerfa
Different goals of classes in shaping welfare states

Hvað ræður útkomunni? - What shapes the outcome?

- **Vald og hagsmunir** – Power and interests
- **Stéttaskipting** – Class structure
- **Stjórnsmál: Flokkar og áhrif** – Politics: Parties and influences
- **Baráttan um bjargirnar** – The Struggle for power and quality of life
- **Sérstaða Íslands** – Iceland's special position
- **Veik vinstri pólitík, en sterk verkalýðshreyfing**
- Weak left politics, but a strong labour union movement

Áhrif stétta á samfélagið

Influence of classes on the society

Grundvöllur valds (bjargir):	Valdastaða stétta:			Basis of power (resources):	Power position of main classes:		
	Yfirstétt	Millistétt	Verkalýðsstétt		Upper class	Middle class	Workers
Efnahagur: Eignarhald fyrirtækja, fjármagns og náttúruauðlinda	Sterk	Í meðallagi	Veik	Economic: Ownership of firms, finance and natural resources	Strong	Average	Weak
Samtakamáttur: Áhrifamestu hreyfingar á vinnumarkaði	Sterk	Í meðallagi	Sterk	Organizational power: Labour market	Strong	Average	Strong
Samtakamáttur: Áhrifamestu stjórnmálflokkar	Sterk	Í meðallagi	Veik	Organizational power: Influential political parties	Strong	Average	Weak
Fjölmíðlun - áhrif í þjóðmálum; innræting; ríkjandi hugmyndir	Sterk	Í meðallagi	Veik	Mass media - influence in society; shaping dominant views	Strong	Average	Weak
Leiðtogar: Staða, álit og áhrifaaf einstaklinga	Breytilegt	Breytilegt	Breytilegt	Leaders: Position, status and charismatic influence	Varies	Varies	Varies

Áhrif stétta á samfélagið

- Influence of classes on the society

Grundvöllur valds (bjargir):	Valdastaða stétta:		
	Yfirstétt	Millistétt	Verkalýðsstétt
Efnahagur: Eignarhald fyrirtækja, fjármagns og náttúruauðlinda	Sterk	Í meðallagi	Veik
Samtakamáttur: Áhrifamestu hreyfingar á vinnumarkaði	Sterk	Í meðallagi	Sterk
Samtakamáttur: Áhrifamestu stjórnsmálflokkar	Sterk	Í meðallagi	Veik
Fjöldmiðlun - áhrif í þjóðmálum; innræting; ríkjandi hugmyndir	Sterk	Í meðallagi	Veik
Leiðtogar: Staða, álit og áhrifaafli einstaklinga	Breytilegt	Breytilegt	Breytilegt

Efni næsta fyrirlestrar – Next topic

- Nútímvæðing íslenska samfélagsins
- Modernization in Iceland
- Stéttaskiptingin og breytingar hennar
- Class structure and its changes
- Pólítík og stéttabarátta millistríðsáranna
- Politics and class struggle between the world wars
- Lífskjarabyltingin 1942 til 1947
- The great leap forward 1942 to 1947

Takk fyrir!
Thank You!

